

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 424
Tarih : 01.07.2014

47310

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Kültür ve Turizm Bakanı Sayın Ömer Çelik** tarafından Anayasa'nın 98. Maddesi ve Meclis İçtüzüğü'nün 96 ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını dilerim.

Özdal ÜÇER
Van Milletvekili

Van ili merkezine 10 km. uzaklıktaki Yukarı Bakraçlı Köyü'nde, Erek (Varag) Dağı eteklerinde bulunan ve yörenin en zengin manastırı olan Varagavank Manastırı (Yedi Kilise Manastırı); yedi ayrı kiliseden (Azize Sophia Kilisesi, Aziz Yahya Kilisesi, Meryem Ana Kilisesi, Aziz Kevork Jamatunu, Kutsal Seal Şapeli, Kutsal Haç Kilisesi, Aziz Sion Kilisesi) meydana gelmiştir. Bu yapılar değişik zamanlarda manastıra eklenmiştir. Manastırı Vaspurakan Kralı Senekerim-Hovhannes (1003–1022) yaptırmıştır.

Varagavank Manastırı'nın en eski kilisesi St. Sophia Kilisesi'dir. Güneyde bulunan bu kiliseyi Senekerim'in eşi Khoşuş 981 yılında yaptırmıştır. Daha sonra St. Sophia Kilisesi'nin kuzey duvarına ikinci kilise olarak Aziz Yuhanna Kilisesi eklenmiştir.

Manastırın ikinci grubunda bulunan kiliselerden ana kiliseyi, Kutsal Meryem adına 1003–1021 yılları arasında yapılan kilise oluşturmaktadır. Bu kilisenin Senekerim tarafından yaptırıldığı sanılmakta olup, 1648 depreminde zarar görmüştür. Ermeni mimarisinde Azize Hripsime Tipi olarak isimlendirilen bu kilise kaba moloz taştan yapılmıştır. Batı cephesinin ortasında girişi olan bölüm daha sonra yapılan büyük bir hol (jamatun) ile kapatılmıştır. Jamatunun kapısı üzerindeki bir kitabeden bu bölümün Mimar Tiratur tarafından 1648 yılında yapıldığı öğrenilmektedir. Yine Manastırın ikinci grubu yapılarından olan St. Seal Şapeli Kutsal Meryem Ana Kilisesi'nin kuzeybatısında ve ona bitişik olarak yapılmıştır. Meryem Ana Kilisesi'nden bir koridorla bu kiliseye geçilmektedir.

Her yıl (yerli/yabancı) her yıl on binlerce turist in ziyaret ettiği bu muazzam tarihi yapı artık bir harabeyi andırmaktadır. Yıllardır ilgisizlik ve bakımsızlık nedeniyle kendi haline bırakılmış olan manastırın çatısı kuşlar için yuva olurken, içi ise bir çamur deryasını andırmaktadır. Yine mülkiyeti ile ilgili (özel şahsa ait olduğuna dair) ifade edilenler diğer önemli bir sorundur.

Bu bağlamda;

- 1-Şimdiye kadar hangi gerekçelerle restorasyon çalışması yapılmamıştır?
- 2-Varagavank Manastırı'nın (Yedi Kilise Manastırı) durumunun tespiti için şimdiye kadar herhangi bir çalışma yapılmış mıdır? Yapılmışsa; hangi kurum tarafından ve ne zaman yapılmıştır? Bu çalışmanın sonuçları nelerdir?
- 3-Manastır Sit Alanı kapsamına alınmış mıdır? Alınmışsa; alınma tarihi nedir ve kaçınıcı derece Sit Alanı kapsamındadır?
- 4-Kamu idareleri tarafından kamusal faaliyet adı altında yürütülen faaliyetler esnasında manastırın tahrip edilen bölümleri mevcut mudur? Bunlar hangi bölümlerdir?
- 5-Şu ana kadar tespit edilen (kamu araçları kullanımıyla gerçekleşen kaçak kazılar da dahil olmak üzere) kaçak kazılar var mıdır? Bu kişiler hakkında nasıl bir hukuki süreç işletilmiştir? Cezai soruşturma ya da kavuşturmaya uğrayan kimse var mıdır?
- 6-Sonradan ele geçirilen ve Manastırdan kaçak kazı neticesinde çıkarıldığı anlaşılan tarihi eser var mıdır? Varsa nelerdir ve nerede muhafaza edilmektedir?
- 7-Manastır halihazırda kimin/hangi kurumun mülkiyeti altındadır? Tapu kayıtlarında (mesken/tarihi eser veya başka bir gayri menkul cinsi olarak) ne olarak gözükmektedir?
- 8-Özel mülkiyette gözükmekteyse; kimin üzerinedir? Tapu kaydındaki kişi yaşamıyorsa; mirasçıları kim ya da kimlerdir?
- 9-Yine özel mülkiyet dahilindeyse; Manastır hangi tarihte bu kişi üzerine kaydedilmiştir? Tapu kayıtlarına göre söz konusu kişiden önceki mülkiyet sahipliği kimin üzerinedir? Bu kişiye geçmesinin hukuki dayanağı (satım işlemi/el koyma/miras/mahkeme kararı/olağanüstü kazandırıcı zamanaşımı ve ya diğer nedenlerden herhangi biri olmak üzere) nedir?
- 10-Bu manastır bu kişiye miras yolu ile kalmışsa; aynı şekilde söz konusu muris, mülkiyetliği hangi şekilde kazanmıştır?
- 11- Manastırın Ermeni Vakıflarından birine ya da Patrikhaneye devredilmesi düşünülmekte midir? Başvuruda bulunan herhangi bir vakıf var mıdır? Patrikhane'nin böyle bir talebi olmuş mudur?